AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2024 / 17 • Nisan 2024

AB GÖZLEMCİ HEYETİ NE KADAR ADİL 'GÖZLEMLİYOR'?

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Ermenistan, 10 Nisanda Azerbaycan sınırında yaşanan ve Azerbaycanlı Üsteğmen Rovshan Mammadovun[1]yaralandığı çatışmayla ilgili soruşturmayı tamamlamış ve çatışmanın birkaç Ermeni askerin sınır hizmeti kurallarını ihlal etmesi nedeniyle yaşandığı sonucuna varmıştır.

Ermenistan Ulusal Güvenlik Servisi (NSS) tarafından yapılan açıklamada, Ermenistanın güneyindeki Syunik vilayetine bağlı Nerkin Khndzoresk köyü yakınlarındaki sınırda görev yapan Ermenistan ordusundan bir askerin, sınır muhafızlarıyla birlikte, Azerbaycan kontrolündeki topraklara geçen koyun sürüsünü kurtarmak isteyen bir yerel sakine yardım etmeye çalıştığı belirtilmiştir. NSS, Ermenistan Cumhuriyeti devlet sınırını geçtiklerini, sürüyü kurtarmaya çalıştıklarını, böylece sınır hizmeti kurallarını ihlâl ettiklerini söylemiştir. Bir Ermeni askerin ve adı açıklanmayan sınır muhafızlarının eylemlerinin, sınırın söz konusu bölümünde gereksiz ateş açma da dahil olmak üzere önemli hasara neden olduğu belirtilmiştir.

NSS tarafından yapılan açıklamada, insanların hayatlarının ve sağlıklarının açık bir tehlikeye maruz kaldığı, açıklanan eylemlerin devletin güvenliğine yönelik bir tehdidin yanı sıra devlet sınırının söz konusu bölümünde kontrol eksikliğine neden olduğu ifade edilmiştir. NSS ayrıca, olay sonucunda Azerbaycan Devlet Sınır Hizmetinden bir askerin yaralandığını raporlanmıştır. Ayrıca, cezai işlemlerin başlatıldığı, olayın koşullarını belirlemek ve sorumluların adalete teslim edilmesi için bir ön soruşturmanın devam ettiği de belirtilmiştir.

Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL) Ermeni Servisine yapılan açıklamada, Ceza Kanununun sınır hizmeti kurallarının ihlali ile ilgili bir maddesi uyarınca cezai işlem başlattıklarını söylenmiştir.

NSS, 10 Nisandaki olayın hemen ardından Azerbaycan sınır birlikleriyle ortak bir soruşturma yürütmeye hazır olduğunu ifade etmiştir.

Bahsi geçen olay, 5 Nisan 2024 tarihinden bu yana Ermenistan-Azerbaycan sınırında gözlemlenen ve her iki tarafın da birbirini suçlamasının ardından meydana gelmiştir[2]. Gözlemlenen ifadesi burada basının gözlemlemesi ya da basına yansıyan haberler anlamında değil, bölgedeki gelişmeleri gözlemleyen yetkililer olduğunu belirtmek için

kullanılmıştır, kuşkusuz. Ancak buradaki yetkili gözlemciler, Avrupa Birliği Gözlemci Heyeti (İng. EU Mission in Armenia EUMA) genellikle Azerbaycanın sınır ihlâllerini görmeyi tercih etmektedir. Nitekim Ermenistan konu ile ilgili hatasını kabul etmiş olmasına rağmen EUMAdan herhangi bir uyarı ya da açıklama gelmemiştir. Bu sebeple gözlem ifadesinin açılmasında yarar vardır. Daha önceki yazılarımızda da belirttiğimiz gibi, Avrupa Birliği (AB) tarafından Şubat 2023te kurulan, Azerbaycan ve Ermenistan arasında oluşabilecek herhangi bir gerginliğin önlenmesi için Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası kapsamında Ermenistana gönderilen bir AB sivil misyonudur. Ancak, Misyonun tarafsızlıktan uzak bir tutum izlediği görülmektedir. EUMAnın bölgedeki varlığının Ermenistan tarafından suiistimal edileceğinden endişe duyduğunu ifade eden EU Observer yazarı Maurizio Geri, ABnin Azerbaycana yönelik tutumunu kaleme almıştı[3]. Geri, EUMAnın Laçin koridorunu abluka altına alan Karabağdaki yasadışı Ermeni askeri birliklerini düzenli bir şekilde uzaklaştırmaya başlamasının doğru olacağını belirtmişti[4]. Görüldüğü gibi, EUMAnın tarafsızlığından duyulan endişe yersiz değildir ve kurulduğundan bugüne devam eden bir kaygıdır.

Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan, AB Gözlemci heyetinin görev süresinin iki yıl daha uzatılacağını duyurmuştur. 15 Nisan tarihinde, Ermenistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakan Yardımcısı Paruyr Hovhannisyan da, Kanadanın AB misyonuna dahil olmak üzere iki uzman göndereceğini resmi bir açıklama ile duyurmuştur[5]. Daha önce, Ekim 2023te Kanada Dışişleri Bakanı Mélanie Jolynin Ermenistan ziyareti sırasında, Kanadanın Ermenistandaki AB Gözlemci Heyetine katılacağı açıklamıştı[6]. Batının bölgeye müdahil olma çabası daha da görünür bir hal almıştır. Bu durum, hem Rusyada hem de İranda rahatsızlık oluşturabilecek bir gelişmedir. Temelde ifade edilen, bölge huzuru için bölge devletlerinin ilişkilerini dışarıdan hiçbir müdahale olmadan sağlanabilmesidir. Bu girişimler hem Azerbaycan hem de Ermenistan tarafından küçük de olsa gerçekleşmeye başlamıştır. Ermenistan ilk defa da olsa kendi hatasını kabul etmiş ve bu konuda ciddi bir soruşturma başlatacağını ifade etmiştir. Bölgede barış ve istikrarın sağlanmasını istediğini, adalet arzu ettiğini kâğıt üzerinde belirten[7] AB Gözlemci Heyeti, Azerbaycanın içinde olduğu benzer durumlarda hiç vakit kaybetmeden açıklama yaparken, Ermenistanın bile suçunu kabul ettiği bu durumda sessizliğini korumuştur. Bu durum da EUMAnın bölgedeki tarafsızlığını sorgulatan talihsiz bir gelişmedir.

**Fotoğraf: https://tr.armradio.am/2023/01/18/abden-yeni-gozlem-heyeti/?doing_wp_cron=1713364881.0566799640655517578125.*

[1] Armenias NSS Admits Guilt of Armenian Border Guards in 10 April Shootout, *Turan*, turan.az, 12 Nisan 2024, https://turan.az/en/politics/armenias-nss-admits-guilt-of-armenian-border-guards-in-10-april-shootout.

[2] Armenia Admits Fault In Borfer Skirmish Wounding Azeri Soldier, *Azatutyun*,

azatutyun.am, 12 Nisan 2024, https://www.azatutyun.am/a/32902614.html#.

[3] Hazel Çağan Elbir, ABden Normalleşme Sürecine Katkı Sağlamayan Girişimler, *AVİM*, avim.org.tr, 9 Mayıs 2023, https://avim.org.tr/tr/Yorum/AB-DEN-NORMALLESME-SURECINE-KATKI-SAGLAMAYAN-GIRISIMLER.

[4] Maurizio Geri, The EUs Armenia Mission Needs a Holistic Rethink, *EU Observer*, euobserver.com, 17 Nisan 2023, https://euobserver.com/opinion/156920?utm_source=euobs&utm_medium=rss.

[5] First Canadian Expert Joins the EU Mission in Armenia, *Armen Press*, armenpress.am, 15 Nisan 2024, https://www.armenpress.am/eng/news/1134816/.

[6] First Canadian Expert Joins the EU Mission in Armenia.

[7] EU Mission in Armenia (EUMA), https://www.eeas.europa.eu/euma/eu-mission-armenia-euma_en.

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "AB GÖZLEMCİ HEYETİ NE KADAR ADİL 'GÖZLEMLİYOR'?." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2024 / 17. Nisan 19. Erişim Ekim 30, 2026. https://avimbulten.org/public/tr/Yorum/AB-GOZLEMCI-HEYETI-NE-KADAR-ADIL-GOZLEMLIYOR

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır